

Kural Bilinci Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kural Bilinci Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25232>

Özet

Kural Bilinci Ölçeği, Duygu Nadire Yılmazcan Dipi tarafından 2009 yılında geliştirilmiş bir ölçektir. Temel amacı, ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinde kural kavramının gelişim düzeylerini ve bu kavramlara yönelik tutumlarının incelemektir. Ölçek, öğrencilerin kurallara ilişkin bilişsel anlayışları, duygusal tepkilerini ve davranışsal eylemlerini ölçmeyi hedefleyen 30 maddeden ve iki ana alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme formatını kullanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kural Bilinci, Kural Kavramı, İlköğretim Öğrencileri, Likert Ölçeği, Psikometrik Geliştirme, Faktör Analizi, Güvenilirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Duygu Nadire Yılmazcan Dipi

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilköğretim birinci kademedeki (1., 2. ve 3. sınıflar) öğrencilerin kurallara yönelik algıları, kural kavramı nasıl içselleştirdiklerini ve bu kurallara uyma konusundaki eylemlerini detaylı şekilde araştırmaktır. Bu çalışmada, öğrencilerin gelişim düzeylerine göre kural bilincinin bilişsel ve duygusal bileşenlerini ortaya koyarak, eğitim bilimleri alanında kural gelişimine dair önemli veriler sağlamaya amaçlanmıştır.

Ölçek, özellikle öğrencilerin kural kavramına dair sahip oldukları bilgiyi, kurallara ilişkin hissettikleri duygusal tepkileri ve bu duygusal ve bilişsel süreçlerin günlük davranışlarına nasıl yansıtıldığını belirlemeye odaklanmıştır. Bu kapsamda, ölçek geliştirme çalışması, **kural bilinci** seviyesini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçebilecek bir araç sunmayı hedeflemiştir.

Yapı

Kural Bilinci Ölçeği, **kural bilinci** yapısını çok boyutlu olarak ele almakta ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin iki ana alt boyutta toplandığı görülmüştür. Bu alt boyutlar, bireyin kural algısının farklı yönlerini temsil etmektedir:

Bilişsel ve Duygusal Boyut: Bu boyut 15 maddeden oluşmakta olup, öğrencilerin kurallara ilişkin gerekliliğine dair bilgi düzeylerini (bilişsel) ve kurallara karşı geliştirdikleri duygusal tepkileri (duygusal) ölçmektedir.

Davranışsal Boyut: Bu boyut 11 maddeden oluşmakta olup, öğrencilerin kurallara uyma veya

uymama yönündeki gözlemlenebilir eğilimlerini ve pratik uygulamaları değerlendirilmektedir.

Kalan maddeler (4 madde) ise Genel **Kural Bilinci** kapsamında değerlendirilmiştir. Ölçek, kural kavramının gelişimini sadece bilgi düzeyinde değil, aynı zamanda uygulama ve duyu düzeyinde de inceleyerek kapsamlı bir yapı sunmaktadır.

Geçerlik

Kural Bilinci Ölçeği'nin yapı geçerliği, keşfedici faktör analizi yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. 30 maddelik ölçekten elde edilen verilerin faktör analizi için uygunluğu, **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** katsayısı ve Bartlett Sphericity Testi ile değerlendirilmiştir.

Verilerin faktör analizine uygun kabul edilebilmesi için **KMO** katsayısının 0.60'dan yüksek olması gerekmektedir.

Bartlett Küresellik Testi, değişkenler arasında yeterli korelasyonun olup olmadığını gösterir. Analiz sonucunda, veri grubu için $p < 0.001$ düzeyinde anlamlı bir sonuç elde edilmiştir. Bu durum, değişkenler arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu ve verilerin faktör analizine tabi tutulmasının uygun olduğunu göstermektedir (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2006, s.79-80).

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach's Alpha değeri ve madde analizleri ile incelenmiştir. Her iki alt boyut için de yüksek iç tutarlılık değerleri rapor edilmiştir:

Birinci Boyut (Bilişsel ve Duyusal Boyut): Güvenilirlik katsayısı (Alpha) $\alpha = 0.937$ olarak bulunmuştur. Madde toplam korelasyonları 0.514 ile 0.834 arasında değişmektedir. Hiçbir maddenin çıkarılması durumunda bu yüksek iç tutarlılık katsayısının artıracak bir durum tespit edilmemiştir.

İkinci Boyut (Davranışsal Boyut): Cronbach's Alpha değeri $\alpha = 0.924$ olarak rapor edilmiştir. Madde toplam korelasyonları 0.561 ile 0.828 arasında değişmektedir. Yine bu boyutta da iç tutarlılık yükseltecek çıkarılmaya değer bir madde bulunmamıştır.

Ek olarak, alt-üst %27 t-testi sonuçları, her iki boyuttaki tüm maddelerin $p < 0.001$ düzeyinde anlamlı olarak farklılaştığını ve ayırt edici özellik gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin maddelerinin ölçtükları yapıyı yüksek düzeyde temsil ettiğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek verilerinin faktör analizine uygunluğu öncelikle **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** ve Bartlett Sphericity Testi ile doğrulanmıştır. KMO katsayısının yeterli düzeyde yüksek olması ve Bartlett testinin anlamlı ($p < 0.001$) bulunması, veri setinin faktörleme için uygun olduğunu

göstermektedir.

Yapılan analizler sonucunda, başlangıçta 30 madde olarak tasarlanan ölçeğin, psikometrik açıdan güçlü ve anlamlı iki temel alt boyutta toplandığı belirlenmiştir:

Bilişsel ve Duyusal Boyut (15 madde)

Davranışsal Boyut (11 madde)

Kalan 4 madde genel **kural bilinci** yapısına hizmet etmek üzere ölçekte tutulmuştur. Bu iki faktörlü yapı, kural bilincinin hem içselleştirilmiş anlayış hem de dışarı vurulan davranışsal tepki olarak ayrılmış olarak desteklemektedir.

Araç

Test Türü:

Geliştirme Ölçeği (Development Scale)

Format:

30 maddelik, öz bildirim (self-report) tipi ölçektir.

Derecelendirme:

5'li Likert Tipi (1=Hiç, 5=Her Zaman)

Mevcut Diller:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Çocuklar (İlköğretim öğrencileri)

Yaş Grubu:

İlköğretim 1., 2. ve 3. sınıf öğrencileri (Yaklaşık 6-9 yaş)

Popülasyon Detayları:

Ölçek, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin kural kavramını algılama ve uygulama düzeylerini ölçmek üzere tasarlanmıştır.

Test Metodolojisi:

Öz bildirim formu kullanılarak öğrencilerin kurala yönelik tutum ve davranışları değerlendirilmiştir. Psikometrik analizlerde keşfedici faktör analizi, KMO, Bartlett testi ve iç tutarlılık için Cronbach Alpha kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Kural, İlköğretim, Çocuk Gelişimi, Psikoloji, Bilişsel Boyut, Duyusal Boyut, Davranışsal Boyut, KMO, İstatistiksel Analiz.

Yazarlar

Sorumlu Yazar:

Duygu Nadire Yılmazcan Dipi

Yazar ORCID Tanımlayıcı:

Bilgi mevcut değildir.

Bağlantı E-posta Adresleri:

Bilgi mevcut değildir.

Yazışma Adresi:

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Tez çalışmaları yapan yapıldığı kurum).

İzinler, Ücretler ve Test Yılı

Ölçek, 2009 yılında Duygu Nadire Yılmazcan Dipi tarafından yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Bu ölçeğin orijinal PDF dokümanına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [kural-bilinci-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Yılmazcan-Dipi, D. N. (2009). *İlköğretim 1, 2, ve 3. sınıfl öğrencilerinde kural kavramı gelişiminin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. (Tez bağlantısı: [tez.yok.gov.tr](#))

Sipahi, B., Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2006). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul. (Geçerlik analizlerinde kullanılan istatistik referansı).

Kural Bilinci Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynakta ölçek maddelerinin tamamı yer almamaktadır. Ancak ölçek yapısına dair aşağıdaki bilgiler mevcuttur:

Ölçek toplam 30 maddeden oluşmaktadır.

Ölçek 5'li Likert (1=hiç - 5= her zaman) şeklinde derecelendirilmiştir.

Ölçek, iki temel alt boyuta ayrılmıştır:

Bilişsel ve Duyusal Boyut (15 madde)

Davranışsal Boyut (11 madde)

Kalan 4 madde Genel Kural Bilinci puanına dahil edilmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM